

DATOS IDENTIFICATIVOS

Lingua e literatura: Español

Materia	Lingua e literatura: Español			
Código	P02G120V01603			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Lingua española			
Coordinador/a	Fernández Soneira, Ana María			
Profesorado	Fernández Soneira, Ana María			
Correo-e	anafe@uvigo.es			
Web	http://about.me/a.fernandezsoneira			
Descrición xeral	Pretendemos que o alumnado adquira unha boa competencia lingüística e literaria do español e para alcanzar este obxectivo traballaremos as destrezas que entran en xogo no proceso comunicativo: a capacidade lectora, a expresión oral, a expresión escrita e a análise e interpretación de textos orais e escritos.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
B4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuír á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovelas entre os estudantes
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
C5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias
C8	Coñecer os fundamentos da Educación Primaria
C10	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e legislativos da actividade educativa
C11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula

C13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais
C14	Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática
C15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturales
C16	Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe no aula
C17	Coñecer e aplicar experiencias innovadoras en Educación Primaria
C30	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover a adquisición de competencias básicas nos estudantes
C37	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
C43	Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación
C44	Adquirir formación literaria e coñecer a literatura infantil
C45	Coñecer o currículo escolar das linguas e a literatura
C46	Falar, ler e escribir correcta e adecuadamente nas linguas oficiais da Comunidade Autónoma correspondente
C47	Coñecer o proceso de aprendizaxe da linguaxe escrita e o seu ensino
C48	Fomentar a lectura e animar a escribir
C49	Coñecer as dificultades para a aprendizaxe das linguas oficiais de estudantes doutras linguas
C50	Afrontar situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multilingües
C51	Expresarse, oralmente e por escrito nunha lingua estranxeira
C52	Desenvolver e avaliar contidos do currículo mediante recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes
C53	Comprender os principios que contribúen á formación cultural, persoal e social desde as artes
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
D9	Traballo en equipo
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D18	Creatividade

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e da comunicación.	A1	B3	C11	D1
	A2	B5	C15	D3
	A5	B11	C43	
			C46	
			C47	
			C48	
			C49	
			C50	
Coñecer o currículo escolar da lingua española e da súa literatura.	A1	B1	C5	D1
	A2	B2	C8	D2
	A3	B3	C10	D16
			C17	D18
			C30	
			C37	
			C43	
			C44	
			C45	
			C48	
			C53	
Adquirir coñecementos referidos aos procedementos de ensinanza-aprendizaxe da lingua española como medio de comunicación.	A1	B1	C5	D1
	A2	B2	C8	D3
	A3	B3	C11	D14
	A4	B4	C15	D16
	A5	B10	C16	
		B11	C17	
			C30	
			C37	
			C47	
			C49	
			C50	
			C52	

Saber aplicar estratexias didácticas para mellorar o proceso de desenvolvemento das habilidades lingüísticas de expresión e comprensión oral.	A1 A2 A3 A5	B1 B3 B11	C5 C8 C11 C43 C46 C49 C51 C53	D1 D2 D3 D14 D16
Coñecer o proceso de aprendizaxe da lingua escrita e da súa ensinanza.	A1 A2 A3 A5	B1 B3 B10	C5 C8 C11 C45 C46 C47 C48 C49 C50	D1 D2 D3 D14 D16
Desenvolver estratexias didácticas para a comprensión do texto escrito e promover a creatividade.	A1 A2 A3 A5	B1 B10 B11	C5 C14 C16 C30 C37 C43 C47 C52 C53	D1 D2 D3 D14 D16 D18
Coñecer e empregar adecuadamente recursos para fomentar a lectura como fonte de pracer e de enriquecemento persoal.	A1 A2 A3 A5	B1 B3 B10 B11	C5 C8 C11 C14 C15 C16 C17 C45 C46 C48	D1 D3 D16
Desenvolver e avaliar contidos do currículo empregando recursos didácticos apropiados e promover as competencias correspondentes nos estudantes.	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B5 B10	C5 C8 C13 C14 C16 C17 C30 C37 C43	D1 D9 D14 D15 D16

Contidos

Tema	
1. O currículo escolar á luz dos principios básicos da linguaxe e da comunicación.	1.1. A lingua, a linguaxe e a lingüística. 1.2. As disciplinas lingüísticas. 1.3. As competencias lingüísticas: a comprensión, a expresión e a interacción, na lingua escrita e na lingua oral. 1.4. A lingua no currículo escolar da educación primaria. 1.4.1. Recoñecemento da diversidade lingüística e dialectal do español 1.4.2. Producción, comprensión e interacción oral 1.4.3. Producción, comprensión e interacción escrita 1.4.4. Reflexión sobre a lingua e os seus usos 1.5. A comunicación 1.5.1. Alfabetización mediática e informacional. 1.5.2. A ética da comunicación
2. Literatura, cultura, tradición, innovación.	2.1. Concepción e papel da literatura no currículo da educación primaria. 2.2. A competencia lectora de textos literarios como fonte "para iniciarse no recoñecemento da literatura como manifestación artística e fonte de pracer, coñecemento e inspiración para crear textos de intención literaria" (Real Decreto 157/2022). 2.3. Literatura, oralidade e escritura.

3. Interpretación e construción de textos dende o español, sobre todo de textos dos medios de comunicación social, do ámbito académico e da produción literaria	3.1. A unidade "texto". 3.2. Coherencia e cohesión. Procedimentos cohesivos. 3.3. Os marcadores do discurso e as funcións informativas. 3.4. Cuestións normativas e de estilo. 3.5. Tipoloxía textual: textos literarios e non literarios: 3.5.1. Textos dos medios de comunicación social 3.5.2. Textos do ámbito académico 3.5.3. Textos literarios. 3.6. Textos orais 3.6.1. Formas da comunicación pública: o debate, o foro, o coloquio, etc. 3.6.2. Relacións entre oralidade e escritura
4. Unidade e variedade do español: estándar, socilectos e rexistros.	4.1. Norma e uso do español: o español común e o español estándar. 4.2. Os sociolectos. 4.3. Os niveis de fala: culto, coloquial, o argot, etc.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	2	2	4
Traballo tutelado	5	6.5	11.5
Resolución de problemas de forma autónoma	13.5	30	43.5
Presentación	2	10	12
Traballo tutelado	15	15	30
Lección maxistral	13	26	39
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	8	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Seminario	Resolución de dúbidas. Consultas e seguimento dos traballos.
Traballo tutelado	Técnicas grupales participativas. Exames
Resolución de problemas de forma autónoma	Lecturas e documentación sobre os traballos que se van realizar. Lectura dunha obra literaria. Análise e creación de textos. Preparación da materia e dos exames
Presentación	Os alumnos farán unha exposición oral dun traballo en grupo.
Traballo tutelado	Os alumnos elaborarán traballos de aula vencellados ás explicacións teóricas.
Lección maxistral	Metodoloxía expositiva

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Seminario	Estas titorías teñen coma obxectivo axudar a resolver as dúbidas que os contidos da materia lle presenten aos alumnos.
Traballo tutelado	Preténdese que os alumnos empreguen estas titorías para facer consultas sobre os traballos e para que o profesor teña un seguimento da súa elaboración.
Resolución de problemas de forma autónoma	Titorías para debatir sobre os temas de debate na aula
Presentación	Estas titorías servirán para que os alumnos vaian perfilando os traballos que escollan e para levar a cabo un seguimento sobre a súa elaboración e a estruturación das presentacións orais.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación Resultados de Formación e Aprendizaxe

Traballo tutelado	Elaboración de traballos: prácticas de lingua e de literatura, nas horas B	35	A1 A2 A3 A4 A5	B4 B10 B11	C5 C8 C10 C11 C15 C16 C17 C30 C37 C44 C45 C46 C47	D1 D2 D3 D14 D15 D16 D18
Resolución de problemas de forma autónoma	Elaboración de traballos: prácticas de lingua e literatura nas horas C	30	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B4 B10 B11	C5 C8 C16	D1 D2 D3 D14 D15 D16 D18
Presentación	Exposición dun traballo, na que se valorarán tanto os contidos coma a exposición oral.	20	A2 A3 A4 A5	B1 B10	C13 C14 C16 C17 C45 C46 C47	D1 D2 D3 D9 D14 D15 D16 D18
Exame de preguntas de desenvolvemento	Os alumnos terán que responder a unhas preguntas de desenvolvemento.	15	A1 A2 A3 A4	B1 B10 B11	C8 C17 C43 C45 C46	D1 D2 D3 D14

Outros comentarios sobre a Avaliación

AVALIACIÓN CONTINUA

Farase una avaliación continua a través do seguimento do alumno nos traballos da aula, a través da exposición de traballos e a realización de probas. Avaliarase a súa competencia oral, a súa competencia escrita e a aprendizaxe e adquisición de competencias e de coñecementos e a aportación crítica de ideas e reflexións no desenvolvemento dos devanditos traballos.

Para poder ser calificado con esta modalidade, o alumno deberá entregar todas as probas establecidas polas docentes, nas datas indicadas. Se o alumno non entrega todos os traballos, non poderá acollerse á avaliación continua.

AVISO: a detección de plaxio nalgún dos traballos propostos suporá a perda do dereito á avaliación continua.

AVALIACIÓN GLOBAL

Os alumnos que non fagan avaliación continua farán unha proba final que valerá o 100% da nota final, que se realizará nas datas oficiais establecidas polo centro.

Neste exame haberá unha parte teórica e unha parte práctica que abrangue tanto exercicios de corrección lingüística, semellantes aos desenvolvidos nas horas prácticas da materia, como de aplicación didáctica dos contidos estudados ao longo do curso.

Avaliarase a competencia oral (10%), a competencia escrita (40%), a aprendizaxe de contidos (20%) e a aplicación de competencias e de coñecementos (30%).

Os alumnos poderán consultar as datas oficiais dos exames na web da facultade, no apartado de Organización Académica: <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>.

2ª CONVOCATORIA Na convocatoria de xullo farase unha proba final que valerá o 100% da calificación. Avaliarase a súa competencia oral, a súa competencia escrita e a aprendizaxe e adquisición de competencias e de coñecementos e a aportación crítica de ideas e reflexións no desenvolvemento das preguntas formuladas.

As datas dos exames poden consultarse na páxina web do centro, no apartado de Organización

Académica: <http://fcced.uvigo.es/gl/docencia/exames>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Alonso Galeano, Arturo, **Enseñar literatura: entre el asombro, la experiencia y la formación**, 2018

Cassany, Daniel et al., **Enseñar lengua**, 9, Graó, 2003

Cerrillo Torremocha, Pedro César, **La animación a la lectura desde las edades tempranas**, Biblioteca Virtual Universal, 2007

Díez, Antonio y Clemente, Vicente, **Didáctica de la lengua y la literatura para los estudiantes para maestro/a: Saberes previos y reflexión didáctica**, Octaedro, 2017

Escandell Vidal, Mª Victoria, **La comunicación**, Gredos, 2005

Fundación del español urgente, **Fundéu BBVA**, www.fundeu.es, 2018

Instituto Cervantes, **Las 500 dudas más frecuentes del español**, Espasa Libros, 2013

Mata Anaya, Juan et al. (eds.), **Didáctica de la lengua y la literatura**, Pirámide, 2015

Montolío, Estrella, **Manual de escritura académica y profesional. Vol. 1: Estrategias gramaticales**, 3, Ariel, 2017

Montolío, Estrella, **Manual de escritura académica y profesional. Vol. 2: Estrategias discursivas**, 1, Ariel, 2014

Palou, Juli & Carmina Bosch (coords.), **La lengua oral en la escuela. 10 experiencias didácticas**, Graó, 2005

Rienda, José, **Claves de la composición escrita**, Pirámide, 2015

Martín Vegas, Rosa Ana, **Desarrollo de la competencia lingüística y literaria en la educación primaria**, Síntesis, 2018

Lomas, Carlos (ed.), **La educación lingüística, entre el deseo y la realidad. Competencias comunicativas y enseñanza del lenguaje**, Octaedro, 2014

Bibliografía Complementaria

Abascal, Mª Dolores, **La teoría de la oralidad**, Universidad de Málaga, 2004

Bernárdez Sanchís, Enrique, **El lenguaje como cultura**, Alianza, 2008

Bernárdez Sanchís, Enrique, **Lingüística del texto**, Arco Libros, 1987

Briz, Antonio, **Lo coloquial y lo formal. El eje de la variedad lingüística**, 2007

Fidalgo Redondo, Raquel et al., **Cómo enseñar composición escrita en el aula: un modelo de instrucción cognitivo-estratégico y autorregulado**, Aula Abierta, 2009

Fundación Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, **Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes**, <http://www.cervantesvirtual.com/>, 2018

Guerrero Ruiz, Pedro & Mª Teresa Caro (coords.), **Didáctica de la lengua y educación literaria**, Pirámide, 2015

Martín Vegas, Rosa Ana, **Recursos didácticos en lengua y literatura**, Síntesis, 2015

Mendoza Fillola, Antonio (coord.), **Didáctica de la lengua y la literatura para primaria**, Prentice Hall, 2003

Núñez, Cristina y Rafael Romero, **Emocionario. Di lo que sientes**, Palabras Aladas, 2013

Ong, Walter, **Oralidad y escritura. Tecnologías de la palabra**, 2^a, Fondo de Cultura Económica, 2016

Sánchez Abchi, Verónica et al., **Producción escrita y dificultades de aprendizaje**, Graó, 2013

Tascón, Mario (dir.), **Escribir en Internet. Guía para los nuevos medios y las redes sociales**, Galaxia Gutenberg / Fundéu BBVA., 2012

VVAA, **Hablar en clase. Cómo trabajar la lengua oral en el centro escolar**, Graó, 2005

Real Academia Española, **Enclave RAE**, <https://enclave.rae.es/>, 2019

VVAA, **TED Talks EDUCATION**, <https://www.ted.com/about/programs-initiatives/ted>, 2018

Delmiro Coto, Benigno, **La escritura creativa en las aulas. En torno a los talleres literarios**, Graó, 2002

Yubero Jiménez, Santiago et al (coords.), **Las bibliotecas en la formación del hábito lector**, Universidad de Castilla-La Mancha, 2015

Cassany, Daniel, **El arte de dar clase (según un lingüísta)**, Anagrama, 2021

Fernández Martín, Patricia, **Didáctica de la Lengua Española en Educación Primaria**, Paraninfo, 2019

Montolío, E., **Cosas que pasan cuando conversamos**, Ariel, 2020

BOE, **Real Decreto 157/2022, de 1 de marzo, por el que se establecen la ordenación y las enseñanzas mínimas de la Educación Primaria**, Ministerio de educación, 2022

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Lingua española/P02G120V01303